

DOI: <https://doi.org/10.36719/2706-6185/35/169-173>

Fatimə Əliyeva
Azərbaycan Universiteti
magistrant
faliyeva035@gmail.com

ELEKTRON VERGİ XİDMƏTİNİN MÜASİR VƏZİFƏLƏRİNİN TƏHLİLİ VƏ QIYMƏTLƏNDİRİLMƏSİ

Xülasə

Elektron vergi xidmətlərinin cari vəzifələrinin təhlili və qiymətləndirilməsi, vergi idarələri və digər məsul şəxslər bu texnologiyaların məqsəduyğunluğunu müəyyən edə bilirlər. Elektron vergi xidmətlərinin effektivliyini qiymətləndirmək üçün xüsusi ölçülər və performans göstəriciləri olmalıdır. Bu, proseslərin sürətini, məsul şəxslərin təşkilat daxilində vəzifələrini nə dərəcədə yerinə yetirdiyini və digər effektivliyin göstəricilərini ölçmək üçün istifadə edilə bilər. Elektron vergi xidmətlərinin digər vəzifələri arasında müştərilərin müraciətlərinə dərhal cavab vermək və onların digər vergi prosesləri ilə integrasiyası da daxildir. Müvafiq və digər xidmətlər vergi ödəyicilərinin və sahibkarlıq təşkilatlarının tələblərinə uyğun olaraq istənilən vaxt və istənilən yerdə göstərməlidir. Elektron vergi xidmətləri ilə əlaqəli texnologiyaların müvafiq tətbiqi və inkişafı, müasir vəzifələrin təhlili və qiymətləndirilməsini asanlaşdırmaqdır. Blokçeyn, süni intellekt, maşın öyrənməsi və digər rəqəmsal texnologiyaların optimallaşdırılması və onların tətbiqi və müvafiq tətbiq sahələrinin müəyyən edilməsi. Elektron vergi xidmətləri yüksək səviyyədə mənfəət və təhlükəsizlik tədbirlərini təmin etməkdə maraqlı olan müasir müştərilərin ehtiyaclarını qarşılayır. Buraya mülkiyyət hüquqları və mülkiyyətin qorunması, mülkiyyət siyasəti, əmlak təhlükəsizliyi standartları və əmlak riskinin idarə edilməsi prinsipləri kimi məsələlər daxildir. İnnovativ innovasiyaların təşviqi və tətbiqi: elektron vergi xidmətləri, yeni və innovativ rəqəmsal texnologiyaların təşviqi və tətbiqi ilə bağlı müasir vəzifələr və tədbirlər onu yüksəltməlidir. İnnovativ innovasiyalar mükəmməl xidmətlər və proseslər təqdim etməklə effektivliyi artırmağa kömək edir. Bu vəzifələrin müvafiq qiymətləndirilməsi və icrası elektron vergi xidmətlərinin keyfiyyətinin və səmərəliliyinin artırılması istiqamətində mühüm addımdır.

Açar sözlər: vergi, elektron, sistem, xidmət, müasir

Fatima Aliyeva
Azerbaijan University
master student
faliyeva035@gmail.com

Analysis and Assessment of Modern Tasks of Electronic Tax Service

Abstract

By analyzing and evaluating the current tasks of electronic tax services, tax authorities and other responsible persons can determine the appropriateness of these technologies. There should be specific measures and performance indicators to evaluate the effectiveness of electronic tax services. It can be used to measure the speed of processes, the extent to which responsible persons fulfill their duties within the organization, and other indicators of effectiveness. Other tasks of e-tax services include immediate response to customer requests and their integration with other tax processes. Relevant and other services should be provided at any time and in any place in accordance with the requirements of taxpayers and business organizations. The appropriate application and development of technologies related to electronic tax services is to facilitate the analysis and assessment of modern tasks. Optimization and application of blockchain, artificial intelligence, machine learning and other digital technologies and identification of relevant

application areas. Electronic tax services meet the needs of modern customers who are interested in ensuring a high level of profitability and security measures. This includes issues such as property rights and property protection, property policies, property security standards and property risk management principles. Promotion and implementation of innovative innovations: E-tax services, modern tasks and measures related to the promotion and implementation of new and innovative digital technologies should enhance it. Innovative innovations help increase efficiency by providing excellent services and processes. Appropriate assessment and implementation of these tasks is an important step towards increasing the quality and efficiency of electronic tax services.

Keywords: *tax, electronic, system, service, modern*

Giriş

Elektron vergi xidmətləri hər gün daha çox əhəmiyyət kəsb edir, çünki rəqəmsal çevrilmə proseslərinin bir hissəsi kimi, vergitutma proseslərini səmərəli və effektiv idarə etmək üçün nəzərdə tutulmuşdur. Müasir elektron vergi xidmətləri, müxtəlif texnologiyalar, məsələn, rəqəmsal platformalar, bulud hesablamaları, maşın öyrənməsi, avtomatlaşdırılmış biznes prosesləri və s. Bəzi texnologiyaların integrasiyası ilə inkişaf edir. Bu yazıda biz elektron vergi xidmətlərinin müasir vəzifələrinin təhlili və qiymətləndirilməsinə giriş edəcəyik.

Elektron vergi xidmətləri, ilk növbədə, vergi ödəyicilərinin və vergi idarələrinin tələblərini müvafiq qanunvericilik və qaydalar vasitəsilə asanlaşdırmaq və təmin etmək üçün nəzərdə tutulmuş rəqəmsal platformalar və texnologiyalardır. Bu, əsasən məlumatların və tədbirlərin elektronlaşdırılmasına, vergi məlumatlarının avtomatlaşdırılmasına, elektron imzadan istifadəyə və digər rəqəmsal proseslərin tətbiqinə aiddir.

Onun cari vəzifələrindən biri elektron vergi platformalarının və texnologiyalarının məsuliyyət sahələri ilə bağlı effektivliyini və təhlükəsizliyini təmin etməkdir. Bu, vergi məlumatlarının mühafizəsi, məxfiliyi, mövcudluğu və müdafiəsi ilə bağlı tədbirlərin görülməsini tələb edir. Bundan əlavə, elektron vergi platformalarının təhlükəsizliyi və səmərəliliyi üçün yeni risksiz tədbirlərin və texnologiyaların tətbiqi, o cümlədən məsuliyyət sahələrinin inkişafı ilə bağlı işlərin başa çatdırılması onların təhlükəsizliyinin və daxili nəzarətinin təmin edilməsinə də kömək edir.

Elektron vergi xidməti (EVX) müasir dövrdə vergi inzibatçılığı sahəsində mühüm yeniliklərdən biridir. Bu xidmətin əsas vəzifələri vergi ödəyicilərinin işini asanlaşdırmaq, vergi yığımlarının effektivliyini artırmaq və şəffaflığı təmin etməkdir. EVX-in müasir vəzifələrinin təhlili və qiymətləndirilməsi bu xidmətin iqtisadiyyat və cəmiyyət üçün nə dərəcədə faydalı olduğunu müəyyən etməyə imkan verir. Bu vəzifələrə ətraflı diqqət yetirək (Quliyev, 2017: 280):

1. Vergi ödəyicilərinə xidmətin təkmilləşdirilməsi

EVX, vergi ödəyicilərinə göstərilən xidmətlərin keyfiyyətini və sürətini artırmağa kömək edir. Bu, vergi bəyannamələrinin elektron qaydada təqdim edilməsi, vergi ödənişlərinin onlayn şəkildə həyata keçirilməsi və digər rəqəmsal xidmətlər vasitəsilə mümkündür. Belə ki, bu xidmətlərin inkişafı vergi ödəyicilərinin vaxt itkisinin qarşısını alır və inzibati yüklərin azaldılmasına kömək edir.

Vergi ödəyicilərinə xidmətin təkmilləşdirilməsi vergi mühafizəsi sahəsində əsas prioritetlərdən biri kimi həm dövlət, həm də vergi ödəyiciləri üçün bir sıra üstünlüklər gətirir. Bu, vergi sisteminin daha səmərəli fəaliyyət göstərməsinə səbəb olur, vətəndaş məmnunluğunu artırır və vergi yığımlarını artırır. Vergi ödəyicilərinə vergi bəyannamələrini onlayn təqdim etmələrinə icazə verilməsi prosesin sürətini artırır və səhvləri azaldır. Bu səbəbdən interaktiv və istifadəsi asan onlayn platformalar yaratmaq lazımdır. Elektron ödəniş sistemlərinin tətbiqi vergi ödəyicilərinə ödənişləri rahat və risksiz həyata keçirməyə imkan verir. Müxtəlif ödəniş üsullarının (bank kartları, elektron möhürlər və s.) olması ödəyicilər üçün əlverişli şərait yaradır. Vergi ödəyicilərinin məlumat əldə etməsi üçün müasir informasiya portallarından və mobil proqramlardan istifadə etmək vacibdir. Bu resurslar vasitəsilə vergi qanunvericiliyi, bəyannamələrin verilməsinin qeydiyyatı və digər mühüm məlumatlar haqqında ətraflı məlumat vermək mümkündür. Vergi ödəyicilərinin maarifləndirilməsinin artırılması üçün mütəmadi olaraq təlim və seminarların təşkili zəruridir. Bu

tədbirlər sizə vergi qanunvericiliyində baş verən dəyişikliklər barədə məlumat vermək və rəqəmsal xidmətlərdən necə yararlanmağı öyrətmək məqsədi daşıyır (Babayev, 2011: 222).

Yüksək keyfiyyətli çağrı mərkəzlərinin yaradılması vergi ödəyicilərinin suallarının səmərəli cavablandırılmasına və onların problemlərinin həllinə kömək edir. Çağrı mərkəzləri 24/7 fəaliyyət göstərir və istənilən vaxt vergi ödəyicilərinə dəstək göstərə bilər. Vergi ödəyicilərinin öz vergi məlumatlarına nəzarət edə biləcəyi onlayn platformaların yaradılması şəffaflığı təmin edir. Bu, vergi ödəyicilərinə ödənişlərini və hesablarını nəzarətdə saxlamağa imkan verir. Vergi ödəyicilərinin məmnunluq səviyyəsinin ölçülməsi və xidmətlərin daha da təkmilləşdirilməsi üçün əks əlaqə mexanizmlərinin tətbiqi vacibdir. Sorğular və təkliflər vasitəsilə əldə edilən məlumatlar xidmət keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması üçün istifadə edilə bilər. Vergi ödəyicilərinə göstərilən xidmətlərin təkmilləşdirilməsi onların işini asanlaşdırır, vergilərin ödənilməsi prosesini sürətləndirir və şəffaflığı artırır. Bu tədbirlər nəticəsində vergi ödəyiciləri ilə vergi orqanları arasında qarşılıqlı etimad möhkəmlənir və ümumi vergi mühiti daha əlverişli olur. Müasir texnologiyaların tətbiqi və müştəri yönümlü yanaşma bu sahədə davamlı inkişafın əsasını təşkil edir (Əsədov, 2016: 304).

2. Şəffaflığın artırılması

EVX vergi inzibatchılığında şəffaflığın artırılmasına mühüm töhfə verir. Vergi ödəyiciləri öz vergi məlumatlarını onlayn platforma vasitəsilə izləyə bilərlər ki, bu da məlumatların dəqiqliyini və dürüstlüyünü təmin edir. Şəffaflıq həm də korrupsiya risklərini azaldır və vergi sisteminə olan ictimai inamı gücləndirir.

Şəffaflıq bir dövlət vəzifəlisi kimi vergi inzibatchılığında əhəmiyyətli bir məsələdir. Vergi idarəetməsinin şəffaflığının artırılması, cəmiyyətin vergi sistemi ilə bağlı daha çox məlumat əldə etməsini, dövlət nəzarəti altında olan proseslərin və vergi qərarlarının açıq olmasını təmin edir. Bu, vergi məsələlərinin və proseslərinin daha şəffaf və açıq olması deməkdir. Şəffaflıq bir dövlət vəzifəlisi kimi vergi inzibatchılığında əhəmiyyətli bir məsələdir. Vergi idarəetməsinin şəffaflığının artırılması, cəmiyyətin vergi sistemi ilə bağlı daha çox məlumat əldə etməsini, dövlət nəzarəti altında olan proseslərin və vergi qərarlarının açıq olmasını təmin edir. Bu, vergi məsələlərinin və proseslərinin daha şəffaf və açıq olması deməkdir (Bədəlov, 2012: 222).

3. Məlumatların təhlili və vergi auditı

EVX-in vasitəsilə toplanan böyük həcmdə məlumatlar vergi inzibatchılığı üçün əvəzolunmaz mənbədir. Bu məlumatların təhlili vergi qaçaqçılığının və digər qanun pozuntularının vaxtında aşkarlanmasına imkan verir. Müasir analitik alətlərdən istifadə edərək vergi orqanları riskləri daha effektiv idarə edə və hədəfli vergi auditləri həyata keçirə bilərlər.

Məlumatların təhlili və vergi auditlər, vergi inzibatchılığının ən əhəmiyyətli elementlərindən biridir. Bu proseslər vergi məlumatlarının və fəaliyyətinin dəqiqliyini yoxlamaq, qanun pozuntularını aşkar etmək və vergi əsaslarını yoxlamaq üçün istifadə olunur. Məlumatların təhlili və vergi auditlər vasitəsilə, dövlət vergi təmənnasının ən doğru şəkildə yerinə yetirilməsini təmin edir.

Məlumatların təhlili və vergi auditlər, dövlət və vergi ödəyiciləri üçün ən əhəmiyyətli proseslərdən biridir. Bu proseslər, vergi məsələlərinin ən doğru şəkildə həll edilməsini təmin edir və vergi sisteminin inteqrallığını təmin edir (Həmidov, 2015: 245).

4. Müasir texnologiyaların tətbiqi

EVX, blokçeyn, süni intellekt və digər qabaqcıl texnologiyaların tətbiqi ilə vergi inzibatchılığında yeniliklər gətirir. Blokçeyn texnologiyası məlumatların təhlükəsizliyini və dəyişməzliyini təmin edərkən, süni intellekt vergi inzibatchılığı proseslərinin avtomatlaşdırılmasına və təkmilləşdirilməsinə imkan yaradır.

Müasir texnologiyaların tətbiqi vergi mühafizəsi sahəsində səmərəliliyin və şəffaflığın artırılmasında mühüm rol oynayır. Bu texnologiyalara məlumatın işlənməsi, təhlili, risklərin qiymətləndirilməsi və ayrı-ayrı tərəflərə daha effektiv xidmətlər göstərilməsi kimi bir sıra əməliyyatlar daxildir.

Süni intellekt alətləri məlumatların təhlili vasitəsilə vergi risklərini müəyyən etməyə kömək edir. Süni intellekt alətlərinin köməyi ilə vergi orqanları vergi məsələlərində potensial riskləri daha dəqiq qiymətləndirə və ağılabatan tədbirlər görə bilərlər. Süni intellekt məlumatı avtomatik

toplamaq və təhlil etməklə insan resurslarını azaltmağa kömək edir. Blokçeyn texnologiyası məlumatların təhlili və xülasəsində təhlükəsizlik və etibarlılığı təmin edir. Məlumat bloklar şəklində paylanır və dəyişdirilməsi çətinidir, beləliklə, məlumat manipulyasiyası riskini azaldır. Blokçeyn texnologiyası vergi məlumatlarının təhlili və yoxlamaları üçün risksiz, şəffaflıq və vaxtında təmin edir. Vergi idarəsi orqanları ilə vergi ödəyiciləri arasında etibarlı məlumat mübadiləsi və nəzarəti yaradır (İmanov, 2014: 352).

Əsas informasiya texnologiyaları böyük həcmli məlumatlardan məlumatın təhlilini və keyfiyyətini təmin edir. Bu, vergi orqanlarına daha dəqiq və daha sürətli qərarlar qəbul etmək üçün lazım olan məlumatları təqdim edir. Böyük verilənlərin analitikası məlumatların təhlili vasitəsilə riskləri müəyyənləşdirir və vergi administrasiyası orqanlarına daha effektiv nəzarət tədbirlərini planlaşdırmağa imkan verir. Rəqəmsal vergi xidmətləri vergi ödəyicilərinə və dövlət vergi orqanlarına onlayn platformalar təklif edir. Bu platformalar vasitəsilə vergi məlumatlarının təhlili, vergi bəyannamələrinin təqdim edilməsi və ödənişlərin həyata keçirilməsi daha asan və sürətli olur. Vergi inzibatçılığı orqanları və vergi ödəyiciləri üçün mobil proqramlar təklif etməklə istənilən vaxt və məkanda məlumat əldə etmək və mübadiləsini təmin edir. Müasir texnologiyalar vergi inzibatçılığı orqanları ilə digər dövlət təşkilatları arasında vergi məlumatlarının səmərəli şəkildə mübadiləsinə imkan verir.

Müasir texnologiyaların tətbiqi proseslərin səmərəliliyini artırır və vergi mühafizəsi sahəsində şəffaflığı təmin edir. Bu texnologiyalar vergi inzibatçılığı orqanlarına, vergi ödəyicilərinə və digər tərəflərə daha ətraflı məlumat verir, vergi proseslərinin daha tez və effektiv həyata keçirilməsinə kömək edir (Həsənov, 2013).

5. Beynəlxalq standartlara uyğunlaşma

EVX beynəlxalq vergi standartlarına uyğunlaşmanı asanlaşdırır. Rəqəmsal platformalar vasitəsilə vergi məlumatlarının beynəlxalq mübadiləsi sürətlənir və bu, xüsusilə çoxmillətli şirkətlər üçün vacibdir. Bu yanaşma həm də qlobal vergi məkanında Azərbaycanın mövqeyini gücləndirir. Beynəlxalq standartlara uyğunlaşma ölkənin vergi sisteminin, fiskal prinsiplərin və inzibati təcrübənin beynəlxalq standartlara və prinsiplərə uyğunluğunu təmin etmək üçün həyata keçirilən prosesdir. Bu, ölkəyə öz fiskal və vergi təcrübəsini digər ölkələrlə müqayisə etməyə, beynəlxalq ticarət və iqtisadi əməkdaşlığı daha səmərəli etməyə və maliyyənin beynəlxalq standartlara uyğun olmasını təmin etməyə imkan verir. Beynəlxalq standartlara uyğunlaşma ölkənin vergi sisteminin, fiskal prinsiplərin və inzibati təcrübənin beynəlxalq səviyyədə tanınmış standartlara uyğunlaşdırılması ilə bağlı prosesdir. Bu, ölkənin beynəlxalq ticarət-iqtisadi əməkdaşlığının daha səmərəli olmasını və maliyyə məlumatlarının daha dəqiq və aydın şəkildə təqdim olunmasını təmin edir.

EVX-in fəaliyyəti göstərir ki, müasir texnologiyaların tətbiqi vergi inzibatçılığının effektivliyini əhəmiyyətli dərəcədə artırır. Bununla belə, bəzi problemlər də mövcuddur. Məsələn, rəqəmsal savadlılığın aşağı olması və texnologiyalara çıxış imkanlarının məhdudluğu bəzi vergi ödəyicilərinin bu xidmətlərdən tam faydalana bilməməsinə səbəb ola bilər. Buna görə də rəqəmsal maarifləndirmə və infrastruktura investisiyaların artırılması vacibdir (Bədəlov, 2012: 192).

Ümumilikdə, EVX-in müasir vəzifələri vergi ödəyicilərinin rahatlığını artırmaqla yanaşı, vergi yığımlarının effektivliyini və dövlət büdcəsinə daxilolmalarını artırır. Şəffaflıq və məlumatların təhlili isə vergi sisteminin dürüstlüyünü təmin edir və uzunmüddətli iqtisadi inkişaf üçün zəmin yaradır (Əsədov, 2019: 325).

Nəticə

Nəticədə, elektron vergi xidmətlərinin müasir vəzifələrində ədədi transformasiya və texnologiyaların tətbiqinin mühüm rol oynadığı aşkar edilmişdir. Bu xidmətlərə vergi ödəyicilərinə və vergi idarələrinə səmərəli və məhsuldar xidmətlər göstərmək üçün rəqəmsal platformalar, avtomatlaşdırılmış proseslər, informasiya analitikası və s. bəzi texnologiyalardan istifadə edir. Elektron vergi xidmətlərinin cari vəzifələrinə operativliyin təmin edilməsi, müştərilərin müraciətlərinə operativ cavab verilməsi, yeni risksiz tədbirlərin həyata keçirilməsi, həmçinin

sahələr üzrə dəqiqliyin və daxili nəzarətin təmin edilməsi daxildir. Bundan əlavə, texnologiyaların inkişafı ilə vergi ödəyicilərinin və biznes qurumlarının tələblərinə daha effektiv cavab vermək mümkündür.

Ədəbiyyat

1. Quliyev, V. (2017). Vergi auditorluğu. Bakı: Bakı Dövlət Universiteti Nəşriyyatı, 280 s.
2. Babayev, M. (2011). Vergilər, mükafatlandırma və motivasiya. Bakı: Azərbaycan Təhsil və Tibb Nəşriyyatı, 222 s.
3. Əsədov, F., & Qurbanova, S. (2016). Mühasibat və audit üzrə məktəblər üçün Vergi Məcəlləsi və Vergi Hüququ. Bakı: Mütərcim, 304 s.
4. Bədəlov, S. (2012). Vergi sazişləri və vergi planlaşdırması. Bakı: Xəzər Universiteti Nəşriyyatı, 192 s.
5. Həmidov, R. (2015). Vergi hüququ və praktikası. Bakı: Azərbaycan Demokratik Tələbə Birliyi Nəşriyyatı, 245 s.
6. İmanov, M., & Səlimova, X. (2014). Maliyyə hüququ və vergi məəcəlləsi. Bakı: "IQ" nəşriyyatı, 352 s.
7. Həsənov, C. (2013). Azərbaycanda vergilər və vergi auditorluğu. Bakı: Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi Nəşriyyatı.
8. Əsədov, F. (2019). Maliyyə siyasəti və vergi sistemi. Bakı: Qafqaz Universiteti Nəşriyyatı, 325 s.

Göndərilib: 25.03.2024

Qəbul edilib: 25.05.2024